

Proletarijjez vvd mu vblis, atvotca!

ТОМ БОЛШЕВИК

(МОЛОДОЙ БОЛЬШЕВИК)

VLKSM Okruzkomlən da Kudьmkarskəj VLKSM rajkomlən gazet

№ 7 (419)

Fevraļ 12 lun 1937 god

Veļikəj narodlən veļikəj poət

Fevraļ 10 lunə Sovetskəj Sojuz is naroddez otmečajtəņ 100-ət godovsina veļikəj roč poət Aleksandr Sergejevič Puskīn kuləmsəņ.

Toko Oktabrskəj revolucija, toko socialističeskəj kultura kerisə Puskīnlis poəzija-sə uzališ otir dostojaņoən. Sovetskəj Sojuzis svobodnəj sčastlivəj naroddez, kədnalən pəvədəez vīa bukvaezən gizəməš stalīnskəj Konstitucijaņ, čestvujtəņ assīņs veļikəj poətsə siz, kəz ez čestvujt mirn pəkər i nekəəm strana assis poəttezəs i pisatellezəs.

Puskīn olis zestokəj vekə, despotičeskəj ovstanovkəņ. Sə vīa vėli organīzujtəm travla, sija nē ətrp r indīlīsə sšīkəə, no veļikəj poət muntis panīt samodėrzavije vīa, krepostničestvo vīa, šmelaja šlētis svoboda.

Ešə 1818 godə „Čaadajev-lə“ kəvburgn sija gizis:

„Verit-ə jort: mščišas-ed Zvezdās sudlən, avu vīn Rošija sajmas, vīlmas vek, I samovlaštje torrez vīlən Gizasə nīmmezņmās sek“.

Puskīn vėli bura jītsəma mukəd dekabrīstlezkət, nē koləsən sīlən vėlīsə družok-kez, kət sija formaļnəja i ez vən nē tajnəj ovsestvovn. I dekabrīstiez vosstaņo vėrēn, kər mukədsə nīs əətīsə da ɛstīsə sšīkəə šīvīrə, Puskīn šetis nīlə morālņəj podderzka. Sija gizis:

„Šīvir rudaez sərēn ti Xranitə gordəj as terpenno. Tijan ez əs, mš keris ki I dumaezlan bur stremlenno...“

Okovvez ušasə vīdās, Turmaez kišsasə—svoboda Pantalas radən, vīnnit sodas,

Meč voštət ošsas kər vīas“.

Ez dugdē poət veritn svobodə, sija vėrazajtis aslas tvorčestvoēn sija kadšə pėredovəj idėjəz, vīčujtis samodėrzavije, despotizm.

Puskīn olis sēəm kadə kər literaturəņ gospodstvujtis i kulīvirujtis veļikoėrzavnəj sovinizm. No Puskīn tvorčestvoēn bura tīdalə iņternacionalizm. Sija aslas proizvedennoezn šlētis ug- n e t o n n ə j narodnoštēzə („Kavkazskəj pļėņik“, „Kal-mšckalə“, „Čygana“ i mu-

kəd). Vot mīa Puskīnəs [u- bitəņ Sovetskəj Sojuzis vī- dəs naroddez i sīlən proizve- dēņnoez vuzətsəņ ena narod- dez kēv vīa. Vot mīa əni ešə vīnəņz k gorālən sīlən proročeskəj kēvvez:

„I tīras menam nīmən Ruš mījan veļikəj, Menə vīd kēv suas,— nē ətik i nē kēk. I finn, i slavjanin pijan,

las zestokəj vekə šmelaja šlētis svoboda, sto sīlən tvorčestvoēs narodnəj. Puskīn—poət sovetskəj narodlən sījən, sto sē genīalņəj proizvedennoezn tīdalə nē navīšt samodėrzavije dēnə, despotizm dēnə, krepostničestvo dēnə, vīdəs reakcionnəj-vīn- n e z d ē n ə, k ə d n a m ə d i s ə s u v - t a t n ɛ c ə l o v e č e s t v o l i š o z l a ņ m u n ə m s ə, k ə d n a v i j i s ə a š-

ALEKSANDR ŠERGEJEVIČ PUSKIN (1799—1837)

i əni dīkəj Tunguz, i šteplən drug kalmīk“.

Puskīnlən vīdəs genīalņəj tvorčestvoēs aslas vuzēzēn pīrə narodə, narodnəj tvorčestvoə. Narodīš boštis poət aslīs tvorčeskəj materiālsə, obrāzēzēs, ispolzujtis voga- tāj roč kēv. Sija puktis osnova vīl roč literaturālə. Sija əktis tom pisatellezəs kēvzēn „prostonarodnəj narečijəsə“. Kēvzišə prostonarodnəj nare- čijəzə, tom pisatellez,— tija vėrmatə nīn vėlavn vīnə, mīj odə əzə mījan zurnallezn... Lēddətə pro- stonarodnəj skazkīez, tom pisatellez,— gizis sija,—med- vī əzēn roč kēvlīs svōj- stvoez“...

Toko mījan sovetskəj stra- naņ, socialističeskəj rodīnā- ņ pərtčīsə vīa svoboda šlētīslən mečtaez. Sovetskəj narod lūbitə sīlīs tvorčestvo. Puskīn—poət mījan, sovetskəj narodlən sījən, sto as-

sə Puskīnəs.

Əni, kər Leņīnskəj partija vėškətləm šərti, veļikəj vozđ jort Stalīn vėškətləm šərti stalīnskəj Konstitucija sonđi uvīn Sovetskəj Sojuzis naroddez pəvėdnəja stroitəņ kommuņizm, Puskīnlən tvor- eņņoēz pīrīsə narod koləsə, nija loīsə populārnəjzēkəš.

Pərtčīs vīa poətlən mečtə, kədə sija vīstālis sēəm stroč- kaezēn:

„I loə sījən dīr lūsiməj me narodən, Sto līraən sajmatī dobrəj čuvstvo tīr, Sto menam zev lōk vekə slaviti Svoboda Ušəmlə korli milošt pīr“.

Mījan socialističeskəj rodī- naņ naroddez socialističes- kəj kultura stroitīkə, pondā- sə ešə pīdēnzēkə vėlētēn veļikəj roč poətlīs vėssmert- nəj proizvedennoez.

Mīxajlovskəj Puskīnskəj zapovedņikn kəzovəj alleja..

DEREVNA

Privetstvujta tenə, pustīnnəj pēlāsok,— Spokojstvo, vdoxnovenno, trud prijut zev vīn, Kītən kīlālə menam lunnezlən potok Zavveņno, sčəššo lonə vīlən!

Me tenat—me circeezlīs poročnəj dvor, Roskosnəj pīr, zavava, zabluzdenno vezi Duvjain mirnəj sum i vīvez čələn gor i volņəj prazdnost vīa,—mėdlaņ kezī.

Me tenat—etə pemyt sad

Lubita me sē vīdkod cvetən,

Lubita čəskyt duk zoroda vīzə etə, Kītən səz sorrez pīr gūvjaləņ pokat; Gəgər me šīn ožn vėzlašana kartīna:

Me əzə von kēk tīlīs jugyt-ləz ravņīna, Kītən rēvāklən parus vėl-tīdalə kər, Nē saļn šua pəškyt vīvez, mīšainnez,

A von vaz xataez, əšvīnez,

Uļ vėregēn vėlētīs podalən čukər,

Kuz borda mēļnica da eyna šad əvīnez;

Dovoļstvo, trud tīdaləņ gəgər.

Me tatən, pīr zəzən okovvezīs mezdətəm,

Velətča istīnaņ əzēn vīazenstvo don,

Svobodnəj as dusaņ lēvīn zakon,

Nē kēvzēn tolpālīs vāšnī, kīn vėlētəm,

Zastēncivəj moļbalə šetn bur otvei

I nē zavīdujtn-vī vek

Neprav vėlīcijāņ glupəjjez sudbalə.

Vīd vek orakullez', juāšan šeta kēvl

Kīləzēk, ətkən kər pukalan,

Radujtan tījan golos, sē;

Vasətə dēvlīs onsə sija,

Uzavn ədsə čuztə tīr,

I tvorčeskəj dumajtəm tījan

Dusa pēkam zoramə pīr.

No gəztəm dumašan dusaē kēməršalə:

Kət kēš nozəvītən vėrša tor

Narodlən drug estən pēčalņəja kazalə

Gəgər nēvezestvolīs zev vīst pozor.

Šīnva oz əzē, oz kēv ožzəm,

Uzāləm ponēn medvī kulīs, nōris jəz,

Em dīkəj vārstvo estən, čuvstvotəg, zakonətəg,

Našīstvennəja kədə boštəma vīdəs

I trud, i sobstvennošt, i jəzliš kadsə aslīs.

Mēškūrtəm jurən, pļet uvīn, oz təd spokoj,

Vīnərik ravstvo estən kēšə lun i oļ

Zev lōk vladelec pasnə plasēn.

Jarmo top grovəz estən kēškəņ vīdəs;

Nədəjatəg, kēz sija bura-vī ez dontə,

Cvetitə estən nēv pēlās

Zlodejēslə čuvstvotəm prixot ponda;

Pərišman əjjezlan lūviməj jon pēkat,

Tomēņik zonnez, uzēn jorttez, bur otsət,

As xīzīnāš mūnəņ lōk uz nūatn,

Mūcitəm rav tolpāə sodtēn vətət.

O, kēz-vī golos mēnam kuzīs šəlammēz vəzətēn!

Mīa me morosēn siz sotčə plōdtəm zar,

I avu šetəma vītijstvo groznəj dar?

Azēyā-ja, o druggez, jəzšə, mezdəm vėrēn,

I ravstvo ušəmsə, mīj car keras gəgər,

I karkə petas-ja otečestvo vėvdərēn,

Asvīšə sondilən mēččišas-ja jugər?

Vuzātīs S. Karavajev

Orakullez—oļlən vīstāliššez.

GOVK

Suk vėrēn zvirīlən-ja gorzəm, Kər kīlə gēm, rozok orsəm, Mīs saļn nēvlən-ja šlēm,— Te sek vīd zvuk Vīd sē vlə panīt sīzəšəm Arkmətan drug. Te bura kēvzan gēmāləm,

I burja, vāllīs sē šetəm I pastuxxezliš gorətləm— Iņdan otvet; A tenīt panīt nēm... Sēəm I te, poət.

Vuzātīs N. Popov

